

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7MCdo/15/2011
Identifikačné číslo spisu:	5106204068
Dátum vydania rozhodnutia:	27.09.2012
Meno a priezvisko:	JUDr. Daniela Švecová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2012:5106204068.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Švecovej a sudcov JUDr. Olgy Trnkovej a JUDr. Mariána Sluka, PhD., v právnej veci navrhovateľa C., býtom v D., v dovolacom konaní zastúpeného Mgr. Richardom Karkóom, advokátom v Žiline, D. Dlabača č. 35, proti žalovanému W., bývajúcemu v V., o zaplatenie 4 647,15 eur s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 13C 1/2007, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu v Žiline zo 6. mája 2010 č. k. 13 C 1/2007 - 126 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline zo 6. apríla 2011 sp. zn. 6 Co 344/2010 takto

rozhodol:

Mimoriadne dovolanie z a m i e t a.

Odporcovi n e p r i z n á v a náhradu trov konania.

Odôvodnenie

Okresný súd Žilina rozsudkom zo 6. mája 2010 č. k. 13 C 1/2007-126 konanie v časti zaplatenia istiny v sume 4 647,15 eur zastavil (§ 96 ods. 1 a 3 O. s .p.) a odporcovi uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi úrok z omeškania vo výške 8,5% ročne zo sumy 4 547,15 eur od 12.4.2008 do zaplatenia. Vo zvyšku - v časti týkajúcej sa úroku z omeškania vo výške 5% mesačne zo sumy 4 647,15 eur od 13.11.2011 do zaplatenia, ďalej úroku z omeškania vo výške 15,5% ročne zo sumy 4 647,15 eur od 13.3.2002 do 11.4.2008 a úroku z omeškania vo výške 7% ročne zo sumy 4 647,15 eur od 12.4. 2008 do zaplatenia návrh zamietol a rozhodnutie o trovách konania si vyhradil až po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

V odôvodnení rozsudku konštatoval, že navrhovateľa sa pôvodne domáhal zaplatenia istiny v sume 4 647, 15 eur a jej príslušenstva na základe zmluvy o pôžičke z 13.11.2001. Keďže v priebehu konania Okresný súd Žilina 1. júla 2008 vydal trestný rozkaz sp. zn. 9T 78/2008, podľa ktorého bol odporca uznaný za vinného z trestného činu podvodu (§ 250 ods. 1 a 4 písm. b/ Trestného zákona) a ktorým súd rozhodol aj o škode spôsobenej navrhovateľovi, t. j. o zaplatení sumy 1 130 000 Sk, v ktorej je zahrnutá aj suma 140 000 Sk (4 647, 15 eur), predmetom ďalšieho konania zostal zmluvný úrok, ktorý predstavuje výšku ušlého zisku a úrok z omeškania (§ 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Súd dospel

k záveru, že navrhovateľ náležite nepreukázal výšku ušlého zisku (5% mesačne z dlžnej sumy od 13.11.2001 do zaplatenia,) lebo zmluva je v dôsledku trestného činu odporcu neplatná a navrhovateľ v konaní ani nenavrhol vykonať žiadne dôkazy. Za týchto okolností je ním udávaná výška uplatneného nároku iba na úrovni jeho tvrdenia a nie preukázaným ušlým ziskom podľa § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Súd tiež dospel k záveru, že je viazaný skutkovým vymedzením nároku v žalobe a nemôže žalobcovi priznať plnenie na základe iného nároku; nerozhodoval by tak o predmete konania, ktorý navrhovateľ vymedzil vo svojom návrhu. Z tohto dôvodu návrh v tejto uplatnenej časti zamietol. V časti týkajúcej sa úroku z omeškania (vo výške 15,5% z dlžnej sumy od 13.3.2002 do zaplatenia) súd čiastočne návrhu vyhovel, keď dospel k záveru, že žalovaný sa dostal do omeškania až dňom nasledujúcim po preštudovaní celého vyšetrovacieho spisu, t.j. dňom 12.4.2008, pričom vychádzal pritom z judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 74/2002. Zdôvodnil, že navrhovateľ mal právo požadovať úroky z omeškania vo výške 8,5% z dlžnej sumy od 12.4.2008 do zaplatenia, pri výpočte ktorých vychádzal z § 3 Nariadenia vlády č. 87/1995. Vo zvyšku úrokov z omeškania 7% ročne z dlžnej sumy od 12.4.2008 do zaplatenia a 15,5% ročne z dlžnej sumy od 13.3.2002 do 11.4.2002 návrh ako nedôvodný zamietol.

Krajský súd v Žiline rozsudkom zo 6. apríla 2011 sp. zn. 6 Co 344/2010 na odvolanie navrhovateľa proti zamietajúcej časti a vo výroku týkajúcom sa trov konania rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil (§ 219 ods. 1 O. s. p.). Odvolací súd sa v zásadných a rozhodujúcich záveroch stotožnil so skutkovými zisteniami okresného súdu, s jeho právnymi závermi i s písomným odôvodnením rozsudku. Na zdôraznenie správnosti odvolaním napadnutého rozhodnutia sa zaoberal ďalšími argumentáciami odvolateľa, najmä tým, či dostatočným spôsobom preukázal existenciu ušlého zisku. Podľa námietky navrhovateľa, ak by odporca nekonal protiprávne a nedopustil by sa pri uzatváraní zmluvy podvodu, ale riadne na základe nej plnil, mohol dosiahnuť zisk vo výške dohodnutých úrokov. Odvolací súd však zhodne ako súd prvého stupňa konštatoval, že ušlý zisk je ujmou spočívajúcou v tom, že u poškodeného nedôjde v dôsledku škodovej udalosti k rozmnoženiu majetkových hodnôt napriek tomu, že sa dali očakávať s ohľadom na pravidelný beh veci. Nestačí preto iba pravdepodobnosť zvýšenia majetkového stavu. V čase uzatvárania zmluvy odporca nemal vôľu požičanú istinu vrátiť a preto nemal vôľu dohodnúť úroky, z čoho vyplýva, že ak by zmluvu uzatvoril riadne, nie je zrejmé či by si dohodol aj úroky. Odvolací súd ďalej dospel k záveru, že účastníci neuzavreli dohodu o splatnosti záväzku a v nadväznosti na to bol dlžník povinný plniť prvý deň po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadal (§ 563 Obč. zák.). Konštatovanie súdu prvého stupňa, že nárok na náhradu škody si navrhovateľ uplatnil prvýkrát v prípravnom konaní a žalovaný sa o ňom dozvedel až v rámci preštudovania spisu (dňa 11.4.2008) považoval za správny; do omeškania sa (žalovaný) dostal nasledujúci deň. Pokiaľ navrhovateľ namietal, že odporcovi vznikla povinnosť zaplatiť žalovanú istinu doručeným tohto žalobného návrhu a tým sa dostal do omeškania, odvolací súd uviedol, že v tom čase si uplatňoval nárok z titulu zmluvy o pôžičke, nie na náhradu škody. Náhradu škody si uplatnil v písomnom podaní z 24.3.2010, s čím bol žalovaný oboznámený až na pojednávaní zo 6.5.2010.

Na podnet navrhovateľa podal generálny prokurátor Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Žilina zo 6. mája 2010 č. k. 13 C 1/2007-126 v časti výroku, ktorým vo zvyšku návrh na zaplatenie úroku z omeškania zamietol (15,5% ročne zo sumy 4 647,15 eur od 13.3.2002 do 11.4.2008 a 7% ročne zo sumy 4 647,15 eur od 12.4. 2008 do zaplatenia) a rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 6. apríla 2011 sp. zn. 6 Co 344/2010, ktorým rozsudok okresného súdu v uvedenej časti výroku potvrdil, mimoriadne dovolanie. Navrhol uvedené rozsudky v napadnutých častiach zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.). V súvislosti s citovanou judikatúrou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uviedol, že nemožno vylúčiť, že páchatel trestného činu sa o jeho povinnosti (že má zaplatiť dlh) môže dozvedieť už skôr, teda i napriek tomu, že toto rozhodnutie hovorí o prípravnom konaní. Nakoľko sa odporca dopustil uzavretím zmluvy o pôžičke trestného činu podvodu (tým, že navrhovateľa uviedol do omylu a spôsobil mu tak na jeho majetku značnú škodu) a bol zaň právoplatne odsúdený, hľadá sa na tento právny úkon ako absolútne neplatný. Navrhovateľ bol z tohto dôvodu donútený zmeniť právnu kvalifikáciu. Súdny tým, že počítajú omeškanie až od prípravného konania, akoby odporcovi dali novú

možnosť dozvedieť sa, aby zaplatil dlh. Odporca naopak, sám neplatnosť spôsobil, vedel že pôžičku nezaplatí a preto táto neplatnosť nemôže byť na ujmu navrhovateľa.

Odporca sa k mimoriadnemu dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O. s. p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas (§ 243g O. s. p.) generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243e ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 243a ods. 3 O. s. p.) preskúmal napadnuté rozhodnutie v rozsahu vyplývajúcom z ustanovenia § 242 ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie nebolo podané dôvodne.

V zmysle ustanovení § 243e ods. 2, ods. 3 O. s. p. predmetom dovolacieho konania je otázka úrokov (príslušenstva pohľadávky (§ 121 ods. 3 Obč. zák.), o ktorej generálny prokurátor SR tvrdil, že súdy nižších stupňov ju neposúdili správne (§ 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.). So zreteľom na uvádzaný dovolací dôvod treba uviesť, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Právnym dôvodom návrhu na začatie konania o zaplatenie sumy 140 000 Sk (4 647,15 eur) bolo plnenie zo zmluvy o pôžičke uzavretej dňa 13. 11. 2001. Tento právny dôvod bol v priebehu súdneho konania zmenený; právnym dôvodom nároku uplatneného v súdnom konaní sa stala náhrada škody. Z obsahu spisu je totiž zrejmé, že odporca bol trestným rozkazom z 1. júla 2008 sp. zn. 9 T 78/2008 uznaný za vinného z trestného činu podvodu podľa § 250 ods. 1 písm. b/ zák. č. 140/1961 Zb. v znení neskorších predpisov na tom skutkovom základe, že pod zámenkou nákupu poškodených motorových vozidiel zn. Land Rover a BMW Combi v zahraničí, ich následnej opravy a odpredaja na území SR a rozdelení zisku vylákal od Ľubomíra Škrku sumu 1 130 000 Sk a to formou štyroch zmlúv o pôžičkách, ktoré boli uzatvorené v Žiline dňa 28. 10. 2001 na sumu 200 000 Sk, dňa 3. 11. 2001 na sumu 100 000 Sk dňa 13. 11. 2001 na sumu 140 000 Sk a dňa 12. 12. 2001 na sumu 690 000 Sk s ubezpečením veriteľa, že pôžičky aj s bližšie nešpecifikovaným ziskom z predaja vozidla vrátiť do jedného mesiaca, hoci tak nemal v úmysle urobiť, už v čase požičiavania peňazí vedel, že ich v dohodnutej lehote nevráti a podnes tak neurobil, čím spôsobil Ľubomírovi Škrkovi škodu v sume 1 130 000 Sk. Okrem trestu odporcovi bola uložená aj povinnosť nahradiť poškodenému škodu v sume 1 130 000 Sk, v ktorej je zahrnutá aj suma 140 000 Sk (4 647,15 eur), ktorá bola zo začiatku predmetom tohto súdneho konania.

So zreteľom na rozhodnutie o náhrade škody v trestnom konaní došlo (okrem späťvzatia návrhu na začatie konania v časti týkajúcej sa istiny) aj k vyššie uvedenej zmene právneho dôvodu zostávajúceho predmetu konania - dohodnutého úroku a úroku z omeškania, o ktorom navrhovateľ tvrdil, že výška týchto úrokov je škodou podľa § 420 ods. 1 a § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Generálny prokurátor podal mimoriadne dovolanie voči zamietajúcej (vyššie uvedenej) časti, čím je dovolací súd (čo do rozsahu a dôvodov) viazaný.

Úroky a úroky z omeškania sú v zmysle ustanovenia § 121 ods. 3 Obč. zák. príslušenstvom pohľadávky. Vo všeobecnosti je príslušenstvo veci charakterizované tým (pojmovými znakmi), že jedna z vecí je vecou hlavnou a druhá jej príslušenstvom (ide vždy o veci samostatné), že vlastnícky patria vlastníčkovi veci, že (príslušenstvo) je určené na trvalé užívanie spolu s hlavnou vecou a že nestráca svoju povahu fyzickým odlúčením (oddelením). Úroky z omeškania sú viazané, upínajú sa k pohľadávke. Vzťah príslušenstva (úrokov) k pohľadávke treba vnímať ako vzťah vedľajší.

V predmetnej veci nemožno tiež opomenúť, že právoplatnosťou vyššie citovaného trestného rozkazu je súd viazaný v zmysle ustanovenia § 135 ods. 1 O. s. p. Je teda viazaný v otázke, že odporca sa dopustil trestného činu podvodu, že ním spáchal značnú škodu, k náhrade ktorej bol aj (v adhéznom konaní) zaviazaný.

Možno preto dospieť z záveru, že právna povaha nároku žalobcu bola determinovaná už v trestnom konaní, v ktorom došlo k právoplatnému prisúdeniu istiny (ako náhrady škody). So zreteľom na vyššie uvedené, aj právna povaha ďalšieho predmetu konania - úrokov a úrokov z omeškania - ktoré súčasne reprezentujú výšku ušlého zisku žalobcu, sa spravuje ustanoveniami o náhrade škody. Preto pre posúdenie právnej povahy zostávajúcej časti predmetu súdneho konania nebol dôvod vychádzať z iných ustanovení Občianskeho zákonníka, resp. zo skutočnosti, že ide o plnenie zo zmluvy (prípadne o plnenie z bezdôvodného obohatenia a pod.). Totiž, nemožno akceptovať názor, podľa ktorého by sa príslušenstvo pohľadávky posudzovalo podľa iného právneho režimu, než samotná pohľadávka; právny režim pohľadávky sa vzťahuje aj na jej príslušenstvo.

Nemožno tiež opomenúť, že predmetná škoda vznikla následkom trestného činu podvodu, v situácií, že žalovaný už pri uzavretí zmluvy o pôžičke nemal v úmysle ju vrátiť. Ak nemal v úmysle vrátiť istinu, nemožno uvažovať s tým, že mal u úmysle platiť akékoľvek úroky z istiny; vôľa žalovaného v tomto smere neexistovala. Samotné mimoriadne dovolanie v tejto otázke trpí vnútorným rozporom, keď na jednej strane sa v ňom konštatuje, že (vyššie citovaná) zmluva o pôžičke obsahovala prejavy vôle obidvoch účastníkov vrátiť požičané peniaze (str. 8 mimoriadneho dovolania) a na druhej strane (pri podrobnejšom skúmaní subjektívnej stránky žalovaného) konštatuje, že žalovaný vedel, že požičané prostriedky nevráti. Aj táto skutočnosť podporuje záver o neplatnosti (vyššie uvedenej) zmluvy o pôžičke, preto nároky, ktoré zostali predmetom konania nie sú nárokmi zo zmluvy, resp. z bezdôvodného obohatenia, ale nárokmi z titulu náhrady škody (ušlého zisku), ktorý je reprezentovaný dohodnutým úrokom a úrokom o omeškania.

V predmetnej veci súdy správne posúdili tak predpoklady vzniku zodpovednosti za škodu, jej rozsah, ako aj moment, kedy sa žalovaný dostal do omeškania (§ 420 ods. 1 a § 442 ods. 1 Obč. zák.). Ich názor na výšku ušlého zisku reprezentovaného výškou úrokov v období, za ktoré žalobcovi neboli priznané (vymedzenom v mimoriadnom dovolaní) je taktiež správny, keď výsledky vykonaného dokazovania neposkytli dostatočný podklad pre záver, že žalobca mal príležitosť uzavrieť zmluvu o pôžičke aj s iným subjektom za rovnakých podmienok ako so žalovaným a zo zmluvy o pôžičke uzavretej so žalovaným 13. 11. 2001 nebolo možné vychádzať (pre jej neplatnosť). Za týchto okolností nárok (v zamietajúcej časti) nebol náležite v súdnom konaní preukázaný. Dovolací súd preto dospel k záveru, že súdy správne použili aj ustálenú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorá rieši otázku úrokov z omeškania uverejnenú pod číslom 4 Zbierky stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky v zošite 5/2002, pričom treba zdôrazniť, že pri nároku na náhradu škody čas plnenia nie je určený dohodou, ani právnym predpisom, jeho splatnosť preto treba posudzovať podľa ustanovenia § 563 Obč. zák. (ako správne konštatuje odvolací súd). V podrobnostiach v tomto smere dovolací súd odkazuje na správne závery a argumentáciu odvolacieho súdu.

Z uvedených dôvodov dovolací súd nezistil, že by rozhodnutia súdov nižšieho stupňa vychádzali z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.) tak ako to obsahovo vymedzil generálny prokurátor Slovenskej republiky v mimoriadnom dovolaní, preto mimoriadne dovolanie zamietol (§ 243b ods. 1, ods. 4 O. s. p. v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p.).

Povinnosť nahradiť trovy konania v konaní o mimoriadnom dovolaní má ten, kto podal podnet na podanie mimoriadneho dovolania (§ 148a ods. 2 O. s. p.). V danom prípade podnet podal žalobca, ale Najvyšší súd Slovenskej republiky mu neuložil povinnosť nahradiť trovy dovolacieho konania, pretože žalovaný nepodal návrh na náhradu trov tohto konania (§ 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 243b ods. 5 O. s. p., § 224 ods. 1 O. s. p. a § 151 ods. 1 O. s. p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.